

Взаємодія судово-медичних експертів та експертів-балістів під час проведення комплексних експертиз

Олена Малихіна

заступник начальника, ДСУ «Харківське обласне бюро судово-медичної експертизи» Міністерства охорони здоров'я України, м. Харків, Україна,
ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-7003-9064>, e-mail: em19.65@ukr.net

Віталій Нікітюк

доктор філософії з економіки, завідувач сектору лабораторії криміналістичних та військових досліджень, Національний науковий центр «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України, м. Харків, Україна,
ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-7937-7334>, e-mail: nikityuk_sha@ukr.net

Євген Войтов

лікар, судово-медичний експерт відділу комісійних судово-медичних експертиз, ДСУ «Харківське обласне бюро судово-медичної експертизи» Міністерства охорони здоров'я України, м. Харків, Україна,
ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-8835-9154>, e-mail: evoitov@ukr.net

На підставі аналізу нормативно-правових актів, наукових праць, висновків експертів і практичного досвіду побудовано алгоритм взаємодії судово-медичних експертів та експертів-балістів під час проведення комплексних експертиз.

Ключові слова: *судово-медичний експерт; експерт-баліст; комплексна експертиза; алгоритм.*

Interaction Between Forensic Medical Examiners and Ballistics Experts During Multidisciplinary Forensic Examinations

Olena Malykhina, Vitalii Nikitiuk, Yevhen Voitov

Stemming from the analysis of legal regulations, research papers, expert opinions, and practical experience, an algorithm supporting the interaction between forensic medical examiners and ballistics experts during multidisciplinary forensic examinations has been developed.

Keywords: *forensic medical examiner; ballistics expert; multidisciplinary forensic examination; algorithm.*

Сьогодні вчені та експерти одноставні щодо визначення сутності комплексної експертизи, під якою розуміють експертне дослідження, здійснюване експертами різних спеціальностей із метою всебічного охоплення необхідних знань із різних галузей науки для виконання (розв'язання) одного спільного (інтеграційного) завдан-

ня (питання) [1, 2]. Комплексну судово-медичну експертизу й експертизу зброї призначають за злочинами проти життя і здоров'я особи [3]. Отже, одним з напрямів комплексної судової експертизи є експертне дослідження вбивств, тілесних ушкоджень та ін., яке проводять судово-медичні експерти й експерти-балісти із метою

дати відповіді на ситуаційні питання та з'ясувати спроможність показань учасників події про напрямок, відстань і механізм здійснення пострілів.

Комплексну судово-медичну експертизу й експертизу зброї призначають у разі, коли для розв'язання питань необхідні знання як у галузі судової медицини, так і в галузі судової балістики [4]. Варто зауважити, що кожен експерт несе особисту відповідальність за обґрунтованість свого висновку.

Оскільки у проведенні досліджень задіяні експерти різних експертних спеціальностей, важливо визначити послідовність дій кожного із залучених експертів.

На підставі вивчення нормативно-правових актів [2, 5, 7, 8], наукової літератури з досліджуваної проблематики [3, 4, 6, 9] і досвіду експертної практики, ми сформуваали алгоритм проведення комплексної судово-медичної експертизи й експертизи зброї (див. рис. на наступній сторінці):

1. Ознайомлення з отриманими матеріалами.
2. Визначення провідної експертної установи, якщо її не зазначив орган, який призначив експертизу або залучив експерта, для проведення комплексної експертизи.
3. Призначення голови та членів експертної комісії.
4. Проведення наради залучених експертів із метою ознайомитися з документом про призначення експертизи або залучення експерта й матеріалами, які надійшли на дослідження.

5. Розроблення спільної програми досліджень з визначенням послідовності та строків виконання окремих досліджень. Якщо експерти (члени комісії) не дійшли згоди, про цей факт повідомляють керівника експертної установи.

6. Організація попереднього вивчення членами комісії досліджуваних об'єктів і матеріалів. Оперативно й повно проведений комплекс первинних слідчих заходів (огляд місця події за участю фахівців із застосуванням науково-технічних засобів, призначення та проведення необхідних експертних досліджень матеріальних слідів, визначених під час роботи на місці події) дає змогу експертним шляхом цілковито реконструювати всі елементи об'єктивного боку злочину, у комплексі — складові події злочину.

7. Проведення окремих досліджень кожним залученим експертом.
8. Узагальнення та оцінка результатів досліджень у синтезуючому розділі дослідницької частини висновку експертів.
9. Складання проекту висновку експертів.
10. Проведення комісії, на якій обґрунтовують висновки, до яких дійшли експерти.
11. Складання остаточного висновку експертів.

На підставі проведених досліджень ми узагальнили алгоритм проведення комплексної судово-медичної

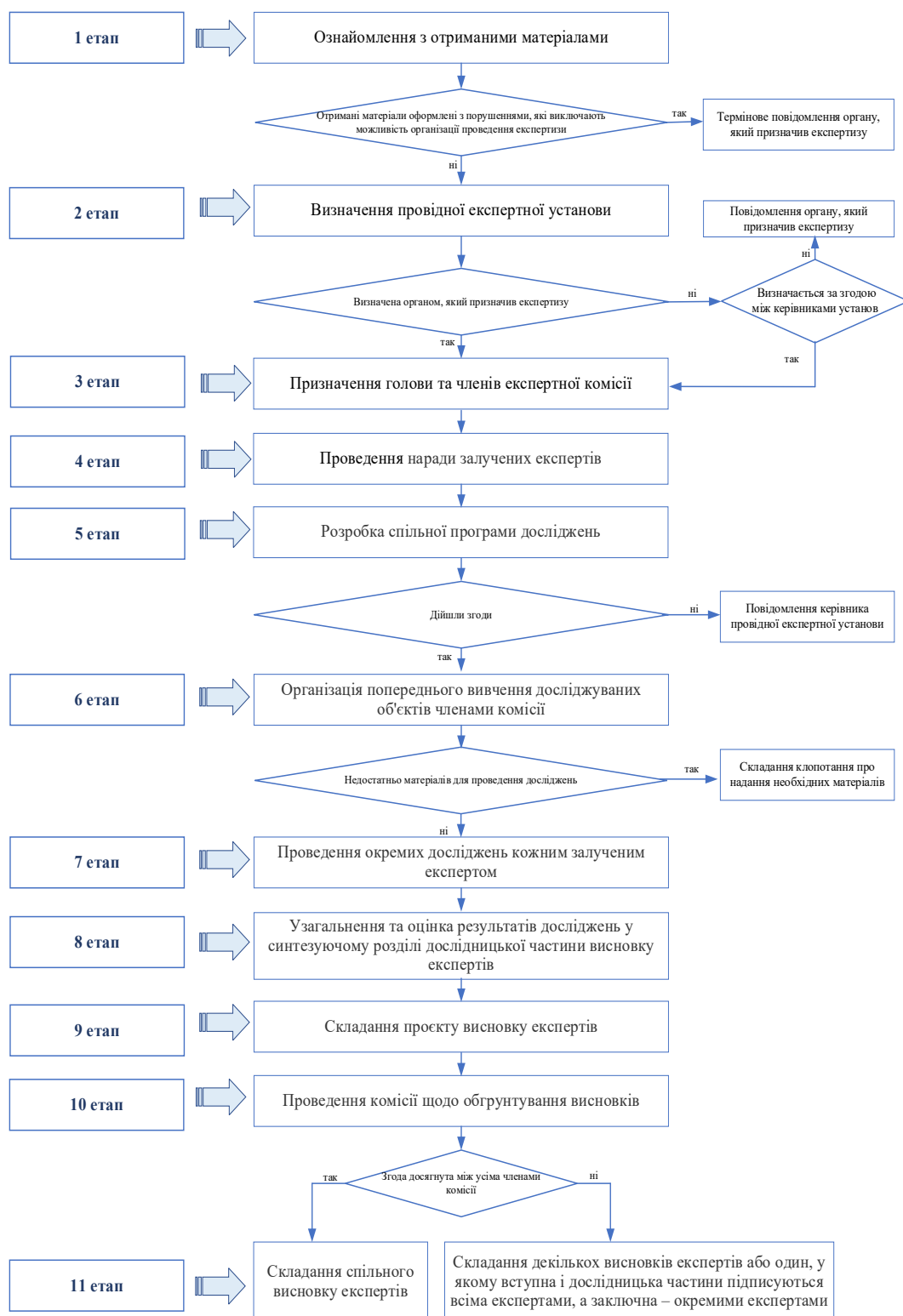

Рис. Алгоритм проведення комплексної судово-медичної експертизи й експертизи зброї

експертизи та експертизи зброї. Наведену інформацію рекомендуємо для застосування під час проведення названих вище експертиз в умовах су-

часної реальності з метою надання обґрунтованого експертного висновку, який є одним із джерел доказів під час розслідування злочинів проти людини.

Перелік джерел посилання

1. Словник юридичних термінів : навч. посіб. ; за ред. проф. В. Г. Гончаренка та З. В. Романовської. Київ, 2013. 600 с.
2. Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень : наказ Міністерства України від 08.10.1998 р. № 53/5 (зі змін. та допов.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98?find=1&text=%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%81#w1_1 (дата звернення: 31.03.2025).
3. Сімакова-Єфремян Е. Б. Теорія і методологія комплексної експертизи контактної слідової взаємодії об'єктів : монографія. Харків, 2004. 176 с.
4. Нікітюк В., Ярошенко І. Ситуаційні дослідження в межах проведення комплексних судово-медичних експертиз та експертиз зброї. *LEGEA ȘI VIAȚA : Publicație științifico-practică*. Ediție specială. Chișinău, Iunie, 2023. Pp. 230—232. URL: http://ondise.minjust.gov.ua/wp-content/uploads/2025/01/legea_s%CC%A6i_viat%CC%A6a_edit%CC%A6ie_speciala%CC%86_2023.pdf (дата звернення: 03.04.2025).
5. Методика судово-балістичних досліджень обставин пострілу. Київ, 2013. 45 с. Реєстр. код 3.3.12 / Реєстр методик проведення судових експертиз : офіц. сайт. URL: <https://rmpse.minjust.gov.ua/search> (дата звернення: 03.04.2025).
6. Свояков Ю. М., Аверіна М. О. Підготовка та порядок проведення слідчого експерименту, призначення комплексної ситуаційної (ситуалогічної) експертизи при розслідування злочинів із застосуванням вогнепальної зброї при перевищенні влади або службових повноважень працівниками правоохоронних органів : метод. рек. Суми, 2013. 50 с.
7. Правила проведення комісійних судово-медичних експертиз в бюро судово-медичної експертизи : затв. наказ. МОЗ України від 17.01.1995 р. № 6. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0256-95#Text> (дата звернення: 31.03.2025)
8. Про судову експертизу : Закон України від 25.02.1994 р. № 4038-XII (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text> (дата звернення: 08.04.2025).
9. Веретун Г. С. Комплексна експертиза. Особливості та відмінності від поняття «комплекс експертиз». *Актуальні питання досудового розслідування та тенденції розвитку криміналістичної методики* : тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (Харків, 21.11.2018). Харків, 2018. С. 38—39. URL: https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/21_11_2018/pdf/16.pdf (дата звернення: 03.04.2025).